

Tekst przekazany Redakcji do druku w miesięczniku „tak rodzinie”. Ukazał się drukiem w numerze „tak rodzinie” Rok 2023, nr 7-8(193-194), s. 42. Prawa wydawnicze do tekstu, w tym do publikowania i rozpowszechniania w jakimkolwiek zakresie, posiada Wydawnictwo Sióstr Loretanek w Warszawie przy ul. Żeligowskiego 16/20, 04-476 Warszawa.

Ks. dr hab. Tomasz Jakubiak, prof. AKW

Do ślubu nie wystarczy metryka chrztu. Jak się stwierdza stan wolny?

Jestem katolikiem i chcę poślubić protestantkę. Gdy umawialiśmy się na spisanie protokołu przedślubnego, usłyszeliśmy od księdza, że narzeczona musi przyprowadzić dwie osoby do kancelarii, by poświadczyły jej stan wolny. Czy jej metryka chrztu nie wystarczy?

Adam z Gliwic

W kancelarii parafialnej często bada się, czy osoba pragnąca uzyskać w Kościele jakąś łaskę – przeważnie w postaci sakramentu – w świetle prawa kanonicznego jest kawalerem, panną, małżonkiem czy też żyje w związku quasi-małżeńskim, który, ogólnie mówiąc, jako nieważny nie może zostać uznany przez Kościół. To badanie określa się terminem „stwierdzenie stanu wolnego”. Czynność ta jest elementem kanonicznego rozeznania stanu osobowego narzeczonych przed zawarciem małżeństwa. Towarzyszy również procedurze związanej z udzieleniem chrztu dorosłemu, stwierdzeniem chrztu albo ewentualnie późniejszym spisaniem aktu chrztu dorosłego, przyjęciem do pełnej wspólnoty z Kościołem katolickim dorosłego ochrzczonego we wspólnocie niekatolickiej, zdjęciem ekskomuniki zaciągniętej przez osobę, która formalnym aktem wystąpiła z Kościoła.

Czy stan wolny przed ślubem zawsze jest sprawdzany jednakowo?

Badanie stanu wolnego uzależnione jest od tego, kim są narzeczeni. W przypadku małżeństw katolików z: osobami nieochrzczoneymi, niekatolikami ochrzczoneymi, katolikami, którzy formalnym aktem odstąpili od Kościoła katolickiego, procedura ta jest bardziej złożona. Podobnie w przypadku ślubu katolika, który przyjął chrzest jako pełnoletni. Nie wystarczają przedstawienie metryki chrztu i odpowiedzi na pytania z protokołu badania kanonicznego. Stwierdzenie stanu wolnego drugiego narzeczonego musi zostać uzupełnione zeznaniem dwóch wiarygodnych świadków, którzy dobrze znają go od osiągnięcia przezeń pełnoletności.

Osobną grupę stanowią małżeństwa, w których jedno z nupturientów jest wdowcem, uzyskało stwierdzenie nieważności związku małżeńskiego albo jego związek został rozwiązany jako małżeństwo nieskonsumowane lub na zasadach *privilegium paulinum*, *privilegium fidei*. Przy spisywaniu protokołu przedślubnego osoby te proszone są o przedstawienie odpowiednich dokumentów wystawionych przez państwo i Kościół katolicki.

Co to jest *privilegium paulinum* i *privilegium fidei*?

Przywileje wiary (w tym przywilej Pawłowy) polegają na rozwiązaniu ważnie zawartego małżeństwa przez osoby nieochrzczone, lub przez osobę ochrzczonej z nieochrzczonej.

Kiedy metryka chrztu wystarczająco dowodzi stanu wolnego?

Metryka chrztu, obok odpowiedzi standardowo udzielanych na pytania stawiane w czasie spisywania protokołu, przeważnie wystarczająco poświadczą stan wolny, gdy dotyczy strony katolickiej, która przyjęła chrzest przed osiągnięciem pełnoletności i nie wystąpiła z Kościoła formalnym aktem. Metryka musi być „świeżej daty”, czyli winna być wystawiona przez Kościół katolicki nie później niż 6 miesięcy przed okazaniem jej w kancelarii parafialnej.

Na co należy zwrócić szczególną uwagę?

Czułość należy zachować przy sprawdzaniu stanu wolnego osób, które nie należały do Kościoła katolickiego lub z niego wystąpiły i zawarły wcześniej małżeństwo według prawa swego wyznania lub religii, względnie według formy cywilnej, po czym się rozwiodły. Takie małżeństwo może być ważne, niezależnie od tego, iż rozwiązane zostało przez władzę Kościoła niekatolickiego bądź sąd państwowy albo zdjęte zostało z niego błogosławieństwo przez władzę Kościoła prawosławnego. Prawdopodobne jest, że rozwodnik nie będzie mógł zawrzeć małżeństwa aż do momentu, gdy sąd Kościoła katolickiego orzeknie o nieważności wcześniej zawartego małżeństwa, albo do śmierci byłego współmałżonka.